

extenzív gazdasági viszonyaink mellett a szegényebb sorsú munkáscsaládokba pénzt juttat abban az évszakban, midőn ez a legnagyobb jótétemény, t. i. az aratás előtt. Továbbá azért fektetendő főszűly a szederfák terjesztésére, mert a «madarak és fák napján» az iskolai ifjúság, úgy, mint az Egyesült-Államokban történik és amint az a dolog természetéből is folyik, csemetéket és fákat csakis közterületet képező kopár helyekre, útakra stb. ültethet. Ezeken a területeken pedig a gyümölcsfák elhelyezése a kártételek szempontjából célszerűnek nem mondható.

Meg vagyok arról győződve, hogy ezen a nép javának előmozdítására irányuló rendeletemet a néptanítók buzgón és lelkiismeretesen fogják végrehajtani és igyekezni fognak azon, hogy a fa, a bokor szeretete elterjedjen a nép között, mert annak megóvásával és ápolásával együtt önként föltámad és gyökeret ver a nép szívében s értelmében egyaránt a hasznos madarak védelme is.

Fölvívom (Címet), hogy annak idején tegyen jelentést intézkedésének eredményéről és terjessze föl azon tanítók névsorát, akik ezen intézmény meghonosítása körül kiváló buzgóságot fejtettek ki.

Budapest, 1906 április 27.

*Apponyi.**

— A németajkú főiskolai előadásokat rendező intézmények 1906 április 23. és 24-én tartották meg Berlinben *második nagygyűlésüket* (Zweiter deutscher Volkshochschultag). E gyűléseket azért rendezik, hogy a német birodalmi és a németajkú osztrák népszerű főiskolai intézmények képviselőinek alkalom adassék a közös tanácskozásokra. A két év előtt Bécsben tartott első közös tanácskozásoknak eredményét annak idején ismertettük hasábjainkon.* A most tartott második nagygyűlés napirendjére első kérdésnek azt tűzték ki, hogy «*mennyire vonandók be a munkába a főiskola kötelekébe nem tartozó akadémikus műveltségű egyének?*» Az előadó, dr. Kählen Aachenből kijelenti, hogy oly városokban, ahol egyetem nincsen, vagy csak kicsiny egyetemük van, nagy nehézséget okoz az előadók előteremtése és a nehézségek csak úgy háríthatók el, ha nemcsak a főiskolai tanárok vesznek részt e népművelési törekvésekben, hanem a főiskolán kívül álló akadémikus műveltségű körök is. Wettstein Bécsből megjegyzi, hogy Ausztriában csak kivételesen kérnek fel a főiskolán kívül álló egyéneket előadókul és eddig előadóiban hiányt nem szenvedtek; de Bécsben az egyetem munkáját kiegészítik

* Lásd a «Magyar Pädagogia» 1904. 10. szám. 604.

a népművelő egyesület (Wiener Volksbildungsverein) és a Volksheim,* amelyek megnyerik az egyetemen kívül álló köröket a közreműködésre. A hozzászólók a bécsi állapotokat tartották a legmegfelelőbbeknek.

A napirend második pontja alatt az előadási sorozatoknak (kurzusoknak) bizonyos terv szerinti céltudatos összehállítását vitatták meg. Szükséges ez, hogy a hallgatók az egyes tudományok tanulmányozásába elmélyedhessenek. Dr. Hartmann előadja, hogy Bécsben a kurzusok rendszeres programja mellett a sorozatos előadásokon szerzett ismeretek bővítését és mélyítését kiválóan szolgálja a Volksheim.

A vita harmadik pontja «a diákságnak részvétele a népművelésben és népszórakoztatásban» volt. Az előadottakból kitűnt, hogy a diákok az elemi tanítás terén, kellően előkészítve muzeumi vezetéseknél, a tanár mellett mint demonstrátorok és a gyakorlatokon nagy szolgáltatásokat tehetnek.

A napirend utolsó pontja annak megbeszélése volt, hogy «a népszerű főiskolai előadásokhoz mennyire kapcsolhatók gyakorlatok?» Az eddigi kísérletek nemcsak azt bizonyítják, hogy a tanítás eredményessége érdekében szükségesek a gyakorlatok, hanem hogy sikeresen keresztül is vihetők, de, mint a bécsi példa mutatja, csak úgy, ha oly gyakorlatok száma, amelyek tudományos kísérleti eszközöket és demonstráló gyűjteményeket kívánnak, külön intézetek rendeztetnek be. Bécsben ezt a kérdést a Volksheim oldotta meg, amelynek új palotájában megfelelő fizikai és kémiai laboratóriumokat, valamint természetrajzi gyűjteményt is rendeztek be. *Pályi Sándor.*

.*

— A felekezeti iskola ellen. A poroszokat nagyon foglalkoztatja az új népiskolai törvényjavaslat, mely az állam és a felekezetek viszonyát is szabályozza, még pedig a felekezetek előnyére. Folyóiratokban s röpiratokban erős harc folyik, a legtekintélyesebb férfiak vívják s a pædagogiai szempontok mellett politikai és kulturpolitikai tekintetek vezetik őket. Der Säemann idei (II. évf.) 4 füzeté közli 27 főiskolai tanár közös vitatkozását. Kötelességüknek tartják, hogy nem is szólva a kérdéses javaslat egyéb, komoly hibáiról, nyíltan és határozottan tiltakozzanak a népiskolák és felekezetek viszonyát illető rendelkezései ellen. Szerintük a javaslatnak az a kiindulása, hogy a nyilvános népiskola növendékei minden tantárgyat saját felekezetük tagjaitól tanuljanak, nem csak hogy gyakorlati tekintetben nehezen

* Épügy, mint nálunk Budapesten a Szabad-Lyceum és az Erzsébet-Népakadémia.